

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор Ужгородського ліцею № 3

Ужгородської міської ради

Закарпатської області

Олена ПУГАЧОВА

Додаток 1

до Наказу про затвердження Положення
про запобігання та протидію насильству
та жорстокому поводженню з дітьми

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання та протидію насильству, жорстокому поводженню
та булінгу (цькуванню) в Ужгородському ліцеї №3

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає систему запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), та жорстокому поводженню з дітьми в Ужгородському ліцеї №3 (далі — заклад освіти), порядок подання та розгляду повідомлень про можливі випадки насильства, організацію реагування на такі випадки та проведення профілактичної роботи.

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», постанов Кабінету Міністрів України від **04.06.2025 № 658** «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», від **19.11.2025 № 1513** «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми», наказу Міністерства освіти і науки України від **28.12.2019 № 1646** «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» у редакції наказу **МОН України від 18.06.2026 № 961**, Порядку забезпечення соціального захисту дітей у складних життєвих обставинах – постанова КМУ від **01.06.2020 № 585**, а також інших нормативно-правових актів у сфері захисту прав та інтересів дітей.

1.3. Дія цього Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу.

1.4. Положення є локальним нормативним документом закладу освіти та застосовується разом із Порядком реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженим постановою КМУ №1513, та Порядком реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженим наказом МОН №1646 у чинній редакції.

2. Основні терміни

2.1. Терміни в цьому Положенні вживаються у значеннях, визначених законодавством України.

2.2. Булінг (цькування) — психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси постраждалої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

2.3. Кривдник — учасник колективу, який вчинив насильство, зокрема булінг (цькування), стосовно іншого учасника цього колективу.

2.4. Постраждала особа — учасник колективу, стосовно якого вчинено насильство.

2.5. Свідок — особа, яка була очевидцем насильства або якій відомі будь-які обставини, що стосуються випадку насильства.

2.6. Учасники колективу — здобувачі освіти, працівники закладу освіти та інші особи, залучені до освітнього процесу.

2.7. Насильство вважається систематичним, якщо воно вчиняється **два і більше разів протягом 12 місяців** з дня реєстрації повідомлення про перший випадок насильства або з дня вчинення першого насильства — незалежно від наявності повідомлення та/або його реєстрації.

3. Система запобігання та протидії насильству

3.1. Система запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), та жорстокому поводженню з дітьми створюється та забезпечується керівником закладу освіти відповідно до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

3.2. Діяльність щодо запобігання та протидії насильству є постійним системним процесом, спрямованим на:

- визначення та реалізацію заходів, способів і методів запобігання насильству та потенційним ризикам його виникнення;
- виявлення проявів та ознак насильства та потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію заходів, способів і методів протидії насильству та усунення потенційних ризиків його виникнення.

3.3. Діяльність закладу освіти ґрунтується на принципах:

- найкращих інтересів дитини як найвищого пріоритету;
- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки;
- партнерства та підтримки між педагогічними працівниками і батьками;
- особистісно орієнтованого підходу;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу у прийнятті рішень відповідно до законодавства та установчих документів закладу освіти.

3.4. Діяльність закладу освіти спрямовується на:

- створення безпечного і здорового освітнього середовища;
- визначення стану, причин і передумов поширення насильства;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу;

- формування ненасильницьких моделей поведінки, культури діалогу та ненасильницької комунікації;
- залучення учнівського самоврядування до превентивних заходів;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного запобігання насильству.

3.5. Щорічно розробляється та затверджується план заходів щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), та жорстокому поводженню з дітьми.

4. Повідомлення про можливі випадки насильства, булінгу. Алгоритм дій

4.1. У закладі освіти забезпечується функціонування **механізму подання повідомлень про можливі випадки насильства, зокрема булінгу (цькування).**

4.2. Працівники закладу освіти, здобувачі освіти, батьки або інші законні представники дитини зобов'язані повідомляти про випадки насильства або підозру на їх вчинення.

4.3. Повідомлення можуть подаватися:

- усно (будь-кому з адміністрації, педагогічних працівників);
- письмово (zareestruvavshi u sekretarya zakladu);
- телефоном (rob.tel. 61-41-52);
- електронною поштою (написати електронного листа на адресу skrunkadoviru101@gmail.com);
- через електронну «Скриньку довіри» (QR-код розміщено на сайті та інформаційному стенді закладу; особа, відповідальна за облік повідомлень – практичний психолог Севостьянова В.К.).

4.4. Повідомлення може бути подане **анонімно** за бажанням особи, яка його подає.

4.5. Повідомлення про можливий випадок насильства подається керівнику закладу освіти або уповноваженій ним особі.

4.6. У разі, якщо у вчиненні насильства підозрюється керівник закладу освіти, повідомлення подається засновнику закладу освіти або відповідному органу управління освітою.

4.7. Кожне повідомлення, що надійшло до керівника закладу освіти, реєструється **у день його надходження** у спосіб, визначений закладом освіти.

Якщо повідомлення надійшло у вихідний, святковий, інший неробочий день або в позаробочий час — його реєстрація здійснюється у перший наступний робочий день.

4.8. Протягом **однієї доби** з дня реєстрації повідомлення керівник закладу освіти зобов'язаний його розглянути.

5. Уповноважена особа

5.1. Для організації роботи щодо запобігання та протидії насильству наказом керівника закладу освіти визначається уповноважена особа.

5.2. Уповноваженою особою в Ужгородському ліцеї №3 визначено **заступника директора з виховної роботи Цифру О.Ю.**

5.3. Уповноважена особа відповідно до покладених на неї повноважень:

- забезпечує приймання, реєстрацію та облік повідомлень;

- невідкладно інформує керівника закладу освіти про отримані повідомлення;
- бере участь в організації реагування;
- забезпечує інформування/навчання педагогічних працівників закладу щодо алгоритму реагування та міжвідомчої взаємодії з суб'єктами реагування;
- бере участь у профілактичній роботі;
- організовує інформування учасників освітнього процесу про порядок повідомлення;
- забезпечує конфіденційність отриманої інформації;
- організовує ведення документації.

6. Ознаки можливого насильства

6.1. До проявів, які можуть свідчити про випадок насильства, зокрема належать:

- замкнутість, тривожність, страх;
- різка зміна звичної поведінки;
- неврівноважена поведінка;
- агресивність, напади люті;
- схильність до руйнівної або ризикованої поведінки;
- зниження здатності до навчання;
- інші зміни у поведінці чи емоційному стані дитини, які можуть свідчити про пережите насильство.

6.2. Наявність окремої ознаки сама по собі не є доказом вчинення насильства та потребує належного реагування й оцінки відповідно до законодавства.

7. Реагування на випадки насильства

7.1. У разі виявлення ознак насильства керівник закладу освіти **невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин з часу їх виявлення:**

- вживає заходів для припинення насильства та унеможливлення його повторного вчинення;
- повідомляє батьків дитини, крім випадку, коли кривдниками дитини є батьки;
- письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей за місцем розташування закладу освіти;
- одночасно інформує територіальний орган Національної соціальної сервісної служби України та Державну службу у справах дітей;
- за потреби викликає бригаду екстреної медичної допомоги.

7.2. Не пізніше ніж протягом **трьох робочих днів з дня отримання повідомлення** керівник закладу освіти скликає засідання комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми.

7.3. У разі невиявлення ознак насильства інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства, після чого вживаються заходи для унеможливлення настання таких ризиків.

7.4. У разі виявлення ознак домашнього насильства керівник закладу освіти діє відповідно до законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству.

8. Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми

8.1. У закладі освіти створюється **одна комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми**, яка здійснює реагування на випадки насильства, зокрема на випадки можливого булінгу (цькування).

8.2. Комісія діє на постійній основі.

8.3. Склад комісії формується з урахуванням її основних завдань **за погодженням із службою у справах дітей за місцем розташування закладу освіти** та затверджується наказом керівника закладу освіти.

8.4. Склад комісії не може бути менше **п'яти осіб**.

До складу комісії входять:

- голова;
- заступник голови;
- секретар;
- члени комісії.

До складу комісії входять працівники закладу освіти, зокрема педагогічні працівники, практичний психолог та соціальний педагог, а також представники служби у справах дітей, надавача соціальних послуг та уповноваженого підрозділу органу Національної поліції — за згодою.

8.5. До складу комісії не може входити працівник закладу освіти, щодо якого надійшло повідомлення.

Член комісії, щодо якого надійшло повідомлення, виключається зі складу комісії.

8.6. Кожен член комісії не допускає конфлікту інтересів. У разі його виникнення член комісії зобов'язаний невідкладно письмово повідомити про це голову комісії.

8.7. Головою комісії є керівник закладу освіти, крім випадку, коли повідомлення стосується керівника.

8.8. Комісія працює на засадах:

- законності;
- верховенства права;
- забезпечення найкращих інтересів дитини;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженості;
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу;
- нетерпимості до насильства та жорстокого поводження з дитиною.

8.9. Метою діяльності комісії є:

- запобігання випадкам насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- з'ясування причин, які призвели до випадку;
- вжиття заходів для усунення таких причин.

8.10. Комісія забезпечує право дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості.

Вислуховування дитини здійснюється у присутності батьків або їх представників та за участю практичного психолога або соціального педагога.

Батьки можуть надати письмову згоду на проведення вислуховування дитини без їхньої участі.

Дитина може надати інформацію про факт насильства або іншу відому їй інформацію у письмовій формі.

Факт вислуховування дитини, форма його проведення та основний зміст висловленої нею позиції обов'язково фіксуються у матеріалах розгляду.

8.11. Факт вчинення булінгу (цькування) не є метою або завданням комісії та встановлюється виключно рішенням суду, яке набрало законної сили.

9. Заходи виховного впливу

9.1. Заходи виховного впливу застосовуються відповідно до **Порядку застосування заходів виховного впливу**, затвердженого наказом МОН України від 28.12.2019 №1646 у редакції наказу МОН України від **18.06.2026 №961**.

9.2. Комплекс заходів виховного впливу визначає комісія.

9.3. Заходи мають:

- забезпечувати корекцію поведінки кривдника;
- забезпечувати психологічну допомогу та підтримку постраждалий особі;
- забезпечувати психологічну допомогу та підтримку свідкам;
- не завдавати додаткової шкоди психологічному стану учасників;
- не допускати повторної травматизації;
- забезпечувати право дитини на безпечне освітнє середовище.

9.4. Заходи, спрямовані на примирення сторін, допускаються виключно:

- за добровільною згодою постраждалої дитини та її законних представників;
- за умови відсутності ризику повторного насильства або шкоди;
- з урахуванням висновку практичного психолога — за наявності.

9.5. За відсутності судового рішення про направлення особи, яка вчинила булінг (цькування), для проходження відповідної програми комісія може рекомендувати пройти її на добровільній основі.

Діти віком до 16 років можуть пройти таку програму за згодою батьків або інших законних представників.

9.6. Комісія може рекомендувати особам, які постраждали від насильства, зокрема булінгу (цькування), або стали його свідками, проходження відповідної Типової програми.

10. Профілактична робота

10.1. Заклад освіти щорічно здійснює комплекс профілактичних заходів щодо запобігання та протидії насильству.

10.2. Профілактична робота включає:

- інформаційно-просвітницькі заходи;
- формування ненасильницької поведінки;
- розвиток культури діалогу;
- профілактику булінгу та кібербулінгу;

- роботу з батьками;
- психологічну підтримку;
- виявлення та усунення потенційних ризиків;
- навчання педагогічних працівників;
- залучення учнівського самоврядування;
- взаємодію з поліцією, службою у справах дітей, соціальними службами та іншими суб'єктами.

10.3. Заходи профілактики визначаються у щорічному плані заходів закладу освіти.

11. Документація та інформування

11.1. У закладі освіти забезпечується реєстрація та облік повідомлень про можливі випадки насильства.

11.2. Документація ведеться та зберігається відповідно до законодавства з дотриманням вимог щодо конфіденційності та захисту персональних даних.

11.3. Протоколи засідань комісії оформлюються відповідно до встановленої форми.

11.4. Інформація про склад комісії оприлюднюється закладом освіти в установленому порядку.

11.5. Заклад освіти забезпечує інформування працівників про:

- види та форми насильства;
- ознаки насильства;
- порядок повідомлення;
- порядок взаємодії суб'єктів реагування;
- організацію допомоги дитині;
- дії у разі загрози життю та здоров'ю дитини.

11.6. Інформація про способи подання повідомлень про можливі випадки насильства доводиться до відома здобувачів освіти, батьків та працівників закладу освіти та розміщується у доступному місці, а також на вебсайті закладу освіти.

12. Прикінцеві положення

12.1. Це Положення затверджується наказом керівника закладу освіти.

12.2. Працівники закладу освіти ознайомлюються з Положенням.

12.3. Положення підлягає перегляду та оновленню у разі зміни законодавства.

12.4. Контроль за виконанням цього Положення здійснює керівник закладу освіти.

12.5. Невід'ємною частиною цього Положення є додаток 1 «Алгоритм дій працівників Ужгородського ліцею №3 у разі виявлення ознак насильства та/або жорстокого поведіння з дитиною».

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор Ужгородського ліцею № 3

Ужгородської міської ради

Закарпатської області

Олена ПУГАЧОВА

до Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведінню з дітьми в Ужгородському ліцеї №3

АЛГОРИТМ

дій працівників Ужгородського ліцею №3 у разі виявлення ознак насильства та/або жорстокого поведіння з дитиною

1. У разі виявлення ознак або факту насильства працівник закладу освіти:

1.1. **Негайно припиняє насильство**, якщо це можливо та безпечно.

1.2. За необхідності забезпечує надання дитині **домедичної допомоги** та викликає бригаду екстреної медичної допомоги.

1.3. **Повідомляє керівника закладу освіти** про виявлений випадок або підозру на його вчинення.

1.4. У разі безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини **звертається до Національної поліції України**.

1.5. Не проводить самостійного «розслідування» обставин випадку та не здійснює опитування дитини, яке може призвести до її повторної травматизації.

2. Керівник закладу освіти після отримання повідомлення:

2.1. **Реєструє повідомлення** у день його надходження, а якщо воно надійшло у неробочий день або позаробочий час — у перший наступний робочий день.

2.2. **Розглядає повідомлення протягом однієї доби** з дня його реєстрації.

2.3. Вживає заходів для **припинення насильства та недопущення його повторення**.

2.4. У разі виявлення ознак насильства **не пізніше трьох годин** з часу їх виявлення:

- повідомляє батьків (інших законних представників) дитини, крім випадків, передбачених законодавством;
- письмово повідомляє уповноважений підрозділ Національної поліції України та службу у справах дітей за місцем розташування закладу освіти;

- одночасно інформує територіальний орган Національної соціальної сервісної служби України та Державну службу у справах дітей;
- за необхідності викликає бригаду екстреної медичної допомоги.

3. Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми

3.1. Не пізніше трьох робочих днів з дня отримання повідомлення керівник закладу освіти скликає засідання комісії.

3.2. Комісія:

- з'ясовує обставини випадку;
- забезпечує право дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості;
- визначає причини та умови, які призвели до випадку;
- визначає необхідні заходи для припинення насильства та недопущення його повторення;
- визначає потребу в психологічній, соціальній та іншій допомозі;
- рекомендує відповідні заходи виховного впливу та підтримки;
- забезпечує захист прав та найкращих інтересів дитини.

3.3. Під час роботи комісії не допускається повторне травмування дитини, зокрема неодноразове з'ясування обставин одного й того самого випадку без необхідності.

3.4. Якщо дитина висловлює свою позицію щодо випадку, вона має бути почута та її думка враховується відповідно до віку і рівня зрілості.

4. Якщо повідомлення стосується можливого булінгу (цькування)

4.1. Повідомлення про можливий булінг розглядається відповідно до чинного Порядку реагування на випадки булінгу (цькування).

4.2. У разі наявності ознак насильства, зокрема можливого булінгу, застосовується визначений законодавством механізм реагування та забезпечується захист усіх учасників ситуації.

4.3. Комісія не встановлює факт вчинення булінгу (цькування). Встановлення факту булінгу здійснюється у встановленому законом порядку.

5. Якщо ознак насильства не виявлено

5.1. Інформація, викладена у повідомленні, аналізується щодо наявності потенційних ризиків насильства.

5.2. За наявності таких ризиків заклад освіти вживає заходів щодо їх усунення та недопущення насильства.

6. Важливо

Усі дії працівників закладу освіти здійснюються з дотриманням:

- **найкращих інтересів дитини;**
- конфіденційності;
- захисту персональних даних;
- недопущення дискримінації;
- недопущення повторної травматизації дитини;
- права дитини бути вислуханою;
- принципу невідкладного реагування на загрозу життю та здоров'ю.